

Derde kwartaal sierteelt 2009: nog steeds geen herstel

Gerben Jukema en Anita van der Knijff

Na twee uiterst moeizame kwartalen heeft ook het derde kwartaal van 2009 geen herstel gebracht in de omzet- en afzetontwikkelingen van sierteeltproducten; de opbrengstprijzen en exportwaarden namen opnieuw af. Dit verhoogt voor menigeen de zorgen over hun financiële positie. Het overbruggingskrediet voor tuinders en de garantieregeling voor exportkredieten zijn inmiddels opengesteld maar het is de vraag of deze voorzieningen voldoende zijn om de aanhoudende tegenvallende marktsituatie het hoofd te bieden.

Omzet snijbloemen fors lager

De veilingomzet van Nederlandse producten daalde in het derde kwartaal met 5,5% tot bijna 670 miljoen euro. Deze afname was een combinatie van minder verkochte stuks (2%) en lagere prijzen (3,5%). Met name de snijbloemenomzet moest een veer laten; 12,5% ten opzichte van het derde kwartaal van 2008 en kwam uit op 329 miljoen euro. Zowel het aantal verkochte stuks (-3%) als de gemiddelde prijs (-10%) daalde. Voor de 1,8 miljard verkochte stuks werd gemiddeld 18 cent betaald. Deze cijfers geven aan dat, ondanks een lager aanbod, de gemiddelde prijzen nog niet stijgen. De bloemenomzet zakte in vergelijking met het tweede kwartaal nog verder weg, toen de omzetzaling net onder de 10% bleef steken. Het einde van de slechte marktsituatie bij de snijbloemen lijkt dus nog niet in zicht.

De omzet bij kamerplanten was iets hoger dan een jaar geleden (+ 0,4%). De ruimere aanvoer resulteerde in een stijging van de verkochte aantallen (4%). Gemiddeld werd 3,5% minder voor kamerplanten betaald (1,47 euro).

Tuinplanten bleven het, dankzij het mooie weer, goed doen. Ondanks een toename van de verkochte aantallen met ruim 15% werd een prijsstijging gerealiseerd van 1 cent. Kopers betaalden gemiddeld 91 cent. De omzet nam toe met ruim 16% tot bijna 48 miljoen euro.

Tuinplanten doen het goed

Terugkijkend op de eerste drie kwartalen van 2009 is de omzet van de bloemenveilingen met 6,2% gedaald (tabel 1). De gemiddelde prijs nam af met één cent en kwam uit op 36 cent. Ook het aantal verkochte stuks was lager (- 2,4%). De totale omzetzaling is veroorzaakt door een ongekende daling van de omzet van snijbloemen (-15%). Ondanks de lagere aanvoer (-3%) daalde de gemiddelde prijs van snijbloemen met 3 cent tot 20 cent. Hieruit blijkt dat de vraag uit de markt naar snijbloemen uiterst gering was. Duurdere bloemen zoals rozen, anthurium en cymbidium gingen hard onderuit in prijs. Kamerplanten behaalden een voorzichtige omzetzijging van 1,4%. De verkochte aantallen namen toe met 3,4%. Dit was in deze fragiele markt echter te veel, waardoor de gemiddelde prijs daalde met 3 cent tot 1,53 euro. Binnen de productgroep kamerplanten zijn de verschillen groot. Zo groeide de omzet bij Phalaenopsis met bijna 15% bij een aanvoertoe name van bijna 40%. De gemiddelde prijs leverde 74 cent in en kwam op 3,37 euro. Lichtpuntjes zijn moeilijk te ontdekken of het moet een niche product zoals potzantedeschia (Aronskelk) zijn geweest. De productgroep tuinplanten behaalde, met name dankzij het warme voorjaar en mooie zomerweer, goede resultaten. De voorzichtige groei van het aanbod (+ 2,3%) zorgde ervoor dat de gemiddelde prijs toenam met 9 cent. De tuinplantenomzet steeg met ruim 13%.

Tabel 1	Ontwikkeling veilingomzet, aantal verkochte stuks en gemiddelde opbrengstprijs per productcategorie januari t/m september 2009 a)					
	Omzet		Aantal verkocht		Gem. prijs (ct/stuk)	
	Totaal (mln. euro)	Mutatie t.o.v. 2008 (%)	Stuks (mln.)	Mutatie t.o.v. 2008 (%)	2009	2008
Snijbloemen	1.224	-15,0	6.059	-3,2	0,20	0,23
Kamerplanten	1.035	1,4	677	3,4	1,53	1,56
Tuinplanten	283	13,4	326	2,3	0,87	0,78
Totaal	2.542	-6,2	7.063	-2,4	0,36	0,37

a) exclusief import
Bron: VBN

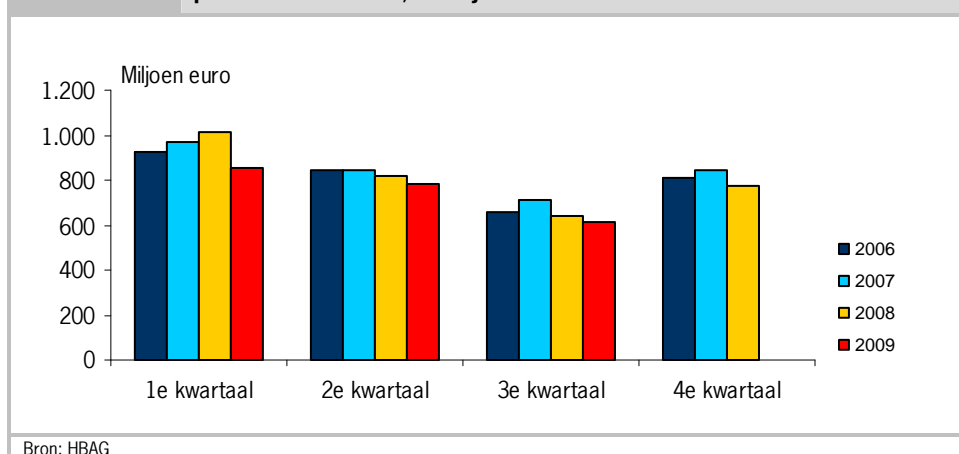
Exportwaarde 2,5% lager

In het derde kwartaal van 2009 bedroeg de totale exportwaarde van bloemen en planten 1.030 miljoen euro. De export van snijbloemen daalde met 5,3% tot 609 miljoen euro terwijl de afzet van pot- en tuinplanten met 1,7 % toe nam tot 421 miljoen euro (figuur 1 en 2). Snijbloemen noteerden in dit kwartaal elke maand rode cijfers, terwijl voor de kamer- en tuinplanten groep zwarte cijfers werden geschreven. Vooral de tuinplanten deden het relatief goed. Bij vele kamerplanten was er net als bij de snijbloemen druk op de prijzen.

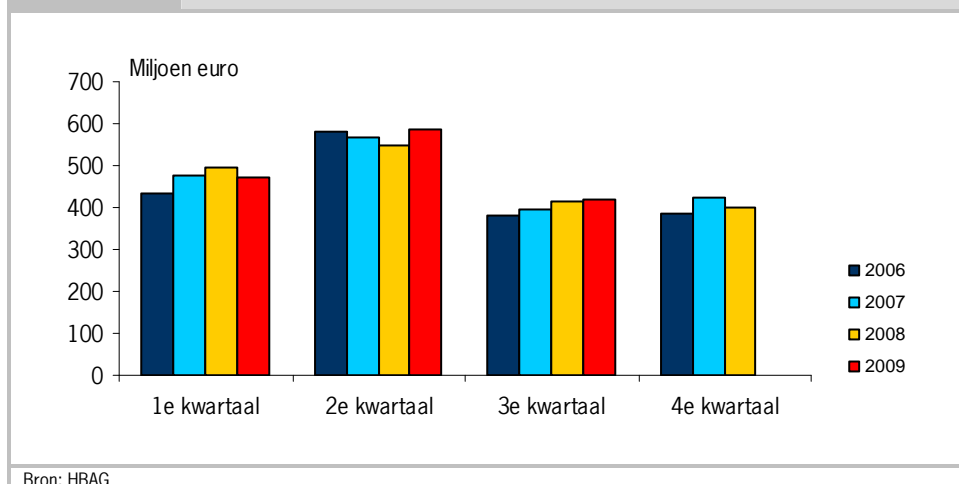
Tot en met september bedroeg de export 3,7 miljard euro en bleef hiermee 5,3% achter ten opzichte van vorig jaar. De exportafname gaat hiermee minder snel dan aan het begin van het jaar. Het eerste kwartaal daalde de export 12%, na twee kwartalen was dit 6% en nu dus 5%. Toch verwacht het HBAG dat een omslag naar groei er voorlopig nog niet in zit. Ongunstige koersverhoudingen, vraaguitval en moeizame financiering beïnvloeden de exporten negatief.

Opvallend is de groei naar het belangrijkste exportland Duitsland. Tot en met september behaalden exporteurs op dit land een waardegroei van 3%. De andere landen in de top 5, met het Verenigd Koninkrijk (-15%) voorop, noteerden een daling van de export. Groeimarkten van voorheen zoals Rusland (-25%) en Polen (-10%) lopen tevens sterk achter op vorig jaar.

Figuur 1 Ontwikkeling in de exportwaarde van snijbloemen per kwartaal in de periode 2006-2009, in miljoen euro

Figuur 2 **Ontwikkeling in de exportwaarde van pot- en tuinplanten per kwartaal in de periode 2006-2009, in miljoen euro**

Energie: commodityprijs en sparkspread gedaald

De 'gemiddelde' commodityprijs voor niet-gecontracteerd aardgas is in het derde kwartaal van 2009 voor de derde keer op rij opnieuw gedaald. Gemiddeld werd voor niet-gecontracteerd gas iets minder dan 19 cent/m³ betaald. Dit is ruim 13 cent/m³ minder dan in het derde kwartaal van vorig jaar. Lange tijd is de commodityprijs niet zo laag geweest. Aangezien echter al een groot deel van de tuinders eind 2008 hun gas (of een deel daarvan) voor 2009 hadden ingekocht, toen de prijs tussen 25 en 30 cent/m³ bedroeg, hebben bedrijven nauwelijks van deze prijsdaling kunnen profiteren. Uiteraard is deze daling met het oog op het contracteren van gas voor 2010 en 2011 wel gunstig. Tuinders kunnen immers tegen een aanzienlijk lager tarief gas inkopen dan zij de afgelopen jaren gewend zijn.

Voor bedrijven met een eigen w/k-installatie, die elektriciteit produceren voor eigen gebruik en de verkoop is niet alleen de gasprijs een bepalende factor voor de ontwikkeling van de netto-energiekosten, maar ook de elektriciteitsprijs. Dit jaar is er door de economische crisis aanzienlijk minder vraag naar elektriciteit. Dit resulteert in lagere spotmarktprijzen. De elektriciteitproductie is hierdoor voor de korte termijnmarkt minder interessant geworden. Per saldo is de marge tussen de opbrengsten van elektriciteitsverkoop en de kosten voor inkoop van gas bepalend voor het rendement van de w/k-installatie. De sparkspread die hiervoor een indicatie geeft, is in het derde kwartaal lager dan in het tweede kwartaal en blijft heel 2009 achter bij het niveau van vorig jaar.